

ORANJE FONDS

OPRICHTING:	2002
THEMA:	sociale cohesie
DOEL:	bevorderen van betrokkenheid in de samenleving
GEOGRAFISCHE FOCUS:	Wereldwijd
OORSPRONG VERMOGEN:	o.a. Nationale Postcode Loterij, de Nederlandse Loterij, Oranje Fondsen op Naam, bedrijven en giften en legaten
OMVANG VERMOGEN:	ca. 240 miljoen euro
FINANCIERINGSVORMEN:	donaties, resultaatfinanciering, SIBs en leningen

Het Oranje Fonds is het grootste nationale fonds op sociaal gebied. Jaarlijks ondersteunt het zo'n 12.000 sociale projecten in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk: buurthuizen, schuldhulp, maatjes- en mentorprojecten en taalprogramma's voor nieuwkomers. Dit getal is inclusief de campagnes NLdoet en Burendag. In 2019 besteedde het fonds bijna 30 miljoen euro aan de doelstelling. Het Oranje Fonds is een hybride fonds: een fondsenwervende instelling met vermogen. Naast donaties verkent het Oranje Fonds andere financieringsvormen, zoals Social Impact Bonds. Zo is het een van de investeerders in het Brabant Outcomes Fund. Ook heeft het sinds 2007 het Groeiprogramma, destijds ontwikkeld samen met McKinsey, dat sociaal ondernemers ondersteunt om verder te groeien, impact te meten en verder te professionaliseren. Een deel van de vermogensportefeuille is missiegerelateerd geïnvesteerd (MRI), onder meer in stadsherstelorganisaties. We spraken Freek Mekking, programma-adviseur en kartrekker voor alternatieve financieringsvormen binnen het fonds, en Bas Arends, coördinator vermogensbeheer en secretaris bestuur, over hoe het Oranje Fonds financiert om meer impact te maken.

Het Oranje Fonds heeft al een aantal jaar ervaring met andere financieringsvormen naast donaties. Hoe is dit ontstaan?

Bas: Het is telkens een wisselwerking tussen onze eigen ambities en de behoeften vanuit het veld. We wilden zelf meer doen en tegelijkertijd groeide het aantal maatschappelijk betrokken ondernemers. Zij hadden behoefte aan andere vormen van financiering dan donaties. Vervolgens kwamen we in aanraking met *venture philanthropy* en de EVPA, waardoor het balletje ging rollen.

Freek: Binnen het Oranje Fonds was een van de eerste alternatieve financieringsvormen de Social Impact Bonds, waarbij sociaal ondernemers worden uitbetaald op basis van de resultaten die zij bereiken. Maar we zoeken ook naar andere manieren om sociaal ondernemers te ondersteunen, zoals het Groeiprogramma. Inmiddels willen we ook verder 'experimenteren' met bijvoorbeeld leningen. Hierbij kijken we of het verdienmodel realistisch is, want we moeten de verwachting hebben dat de ondernemer het geld kan terugbetalen. We onderzoeken hierbij wel specifiek waar wij waarde kunnen toevoegen ten opzichte van commerciële financiers.

Via het Groeiprogramma ondersteunt het Oranje Fonds sociaal ondernemers bij het opschalen, waar een duurzaam verdienmodel een onderdeel van is. Hoe doen jullie dat?

Bas: Een duurzaam verdienmodel is vaak een mix van verschillende financieringsbronnen. Er komt veel geld samen bij de overheid en zorgverzekeraars om iedereen naar wens en vermogen te laten deelnemen aan de samenleving. Maar ook burgers zelf zijn nodig, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, evenals bedrijven. De zoektocht naar een duurzaam verdienmodel is lastig voor sociaal ondernemers. We hebben bijvoorbeeld initiatieven in het Groeiprogramma gehad die zich inzetten voor het verminderen van onderwijsachterstanden. Zij kwamen op een moment dat dit veel prioriteit had bij de overheid. Maar toen diens beleid veranderde, stonden de initiatieven er heel anders voor. Ze moeten dus continu meebewegen. Dus wij wijzen hen hierop: wat zijn de bronnen? Wat is jouw toegevoegde waarde? En lever je die waarde aan de overheid? Of zijn er bedrijven die iets willen doen tegen armoede of eenzaamheid? Zorg dan dat je hen erbij hebt. Je moet continu zoeken naar een duurzaam verdienmodel,

DE ZOEKTOCHT NAAR EEN DUURZAAM VERDIENMODEL IS LASTIG VOOR SOCIAAL ONDERNEMERS. ZE MOETEN DUS CONTINU MEEBEWEGEN EN DAT IS WAT WIJ HEN LEREN.

voldoende financiering, het vereist continue inspanning en veel creativiteit. Dat is wat wij hen leren.

Een deel van het vermogen van het Oranje Fonds is missiegerelateerd belegd. Hoe zijn jullie hiertoe gekomen?

Bas: Dit gaat al een jaar of tien terug. We vroegen ons destijds af wat er buiten onze donaties nodig is om sociale cohesie in Nederland verder te bevorderen. Zo gingen we kijken naar de basisvoorwaarden van een verbonden samenleving, zoals huisvesting en werk. We besloten te investeren in stadsherstelorganisaties, maar ook in woningfondsen in het middenhuursegment. Inmiddels volgen we al een paar jaar een aantal beursgenoteerde impactfondsen om te kijken welke financiële rendementen zij kunnen behalen, zodat we de komende tijd ook in de liquide portefeuille meer missiegerelateerde beleggingen kunnen doen. Hierbij hebben we veel aan onze vermogensbeheerder IBS Capital, die deze fondsen in kaart brengt en voorselecteert, zodat wij vervolgens kunnen toespitsen op de maatschappelijke impact. Maar we zijn ook bezig met de vraag of we de meeste impact maken door zo veel mogelijk financieel rendement te behalen en hiermee aan de geefkant zo veel mogelijk goed te doen, of dat we financieel en maatschappelijk rendement meer willen samenbrengen. En hoeveel financieel rendement we bereid zijn op te geven als we voor dat laatste kiezen. De vraag is dan ook of er voldoende investeringsmogelijkheden met een voldoende track record zijn. En weten we voldoende over het maatschappelijk rendement? Al met

al zijn we voortdurend in beweging om te kijken waar we meer impact kunnen maken.

Hoe zien jullie de financiering van impact voor het Oranje Fonds de komende tien jaar?

Freek: Voor ons zijn de vragen vanuit het veld leidend, wij spelen in op wat er in de samenleving gebeurt. Ik denk dat mensen die iets willen doen voor een ander de komende jaren vaker een sociale onderneming zullen oprichten dan een stichting. Om deze organisaties te ondersteunen moeten we ruimte blijven maken voor verschillende financieringstools. Een mogelijkheid is om als fonds meer de lead te nemen. Nu schuiven we vaak aan bij gemeentes, maar ik denk dat we waarde toevoegen wanneer we op

termijn proactiever zijn in bijvoorbeeld het identificeren van doelgroepen en creëren van voorwaarden voor bijvoorbeeld SIBs.

Bas: Aan de vermogenskant is de beweging naar maatschappelijk verantwoordere beleggingen onomkeerbaar. Hierin zien we dat de SDGs* een gemeenschappelijke taal creëren om de maatschappelijke en financiële ecosystemen bij elkaar te brengen. Door onze beleggingen te vertalen in de SDGs kunnen we dit als fonds dichter bij de bestedingenkant brengen. Hierdoor kunnen we naar buiten toe beter communiceren over waar we ons mee bezighouden en beter kiezen waar we ons voor willen inzetten. ■

* De Sustainable Development Goals (SDGs) is de Engelse term voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Dit zijn 17 doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030.

